

Robert Vannoy, Misingi ya unabii wa Biblia, Hotuba ya 17

Obadia Inaendelea, Joel

C. Maudhui ya Obadia

1. Muhtasari

Kwa wakati wetu asubuhi ya leo katika Obadia tutaangalia baadhi ya vipengele vya maudhui, na kisha tutaingia katika Yoeli. Kama unavyojua, Obadia ni sura moja tu, na mistari 21 pekee. Kwa hivyo ni kitabu kifupi. Nina kile ninachofikiri ni njia bora ya kuigawanya katika sehemu. Katika mistari tisa ya kwanza una "tamko la hukumu juu ya Edomu." Mistari ya 10 na 11 inaelezea "sababu ya hukumu hiyo." Tuliangalia 10 na 11 wiki iliyopita kuhusiana na majadiliano ya tarehe ya Obadia, na utakumbuka kwamba majadiliano yanahusu uharibifu au uporaji wa Yerusalemu unaohusika katika mistari hiyo, kwa sababu 10 na 11 inasema, "Kwa sababu ya udhalimu dhidi ya ndugu yako Yakobo, utafunikwa na aibu, utaangamizwa milele. Siku ile uliyosimama mbali, wageni walipochukua mali zake, na wageni walipoingia malangoni mwake, na kupiga kura kwa ajili ya Yerusalemu, ulikuwa kama mmoja wao." Kwa hivyo, ni kwa sababu hiyo Edomu atahukumiwa.

Nilitaja wiki iliyopita, kwamba kuna mjadala kuhusu kama unapaswa kufuata 10 na 11, na 12 hadi 14. Kwa maneno mengine, je, 10 hadi 14 ni kitengo, au, je, mistari ya 12 hadi 14 ni onyo kwa ajili ya wakati ujao? Kwa maneno mengine, umefanya hivi, sasa usifanye tena. Nina mwelekeo wa kufikiria mwisho. Tutarudi kwenye hilo na kuliangalia kwa undani zaidi. Mistari wa 12 unasema, "Usimdharau ndugu yako siku ya msiba wake, wala usifurahie watu wa Yuda," na hilo linaendelea hadi 14. Tutarudi na kuliangalia kwa undani zaidi, lakini inaonekana kwangu, mistari ya 12 hadi 14 ni onyo kwa ajili ya wakati ujao.

Mistari ya 15-16 ni mpito mwingine, pamoja na ujumbe wa Obadia, unahama kutoka hukumu juu ya Edomu hadi "hukumu juu ya mataifa yote," wote wasiomcha Mungu. Hiyo ni 15 na 16. Na kisha sehemu ya mwisho, mistari ya 17 hadi 21, "urejesho na baraka kwa Israeli."

Sasa, hebu tuangalie kwa undani zaidi kila moja ya sehemu hizi. Umesoma katika mstari wa kwanza, "Maono ya Obadia. Hivi ndivyo Bwana Mwenye Enzi Kuu asemavyo kuhusu Edomu." Kumbuka Edomu ni taifa linalofuata ukoo wake hadi Esau. Kwa hivyo ni taifa ndugu la Israeli. "Tumesikia ujumbe kutoka kwa Bwana, mjumbe ametumwa kwa mataifa kusema, 'Inuka na tuende kupigana naye vitani.' Tazama, nitakufanya mdogo miongoni mwa mataifa. Utadharauliwa kabisa." Ninachukua tafsiri ya NIV. Unatafsirije hilo? Unaona umbo la kitenzi liko katika wakati kamili. Je, ni ukamilifu wa kinabii? Hivi ndivyo NIV inavyotafsiri, "Nitakufanya **mdogo** ." Mfalme Yakobo anasema, "Nimekufanya **mdogo** ." Sasa hiyo ni hoja ya ufafanuzi. Swali ni: Je, ni marejeleo ya hukumu ijayo au ukweli wa kihistoria uliopita, yaani kwamba Edomu ilikuwa watu wadogo wasio na maana na kamwe haikuwa himaya kubwa. Inaonekana kwangu katika muktadha inapaswa kuchukuliwa kama ukamilifu wa kinabii, kama kitu katika siku zijazo. Huo ndio mtiririko wa kifungu hiki kwani ni hukumu itakayomjia Edomu. Biblia ya NIV imeitafsiri kwa usahihi kama ukamilifu wa kinabii.

Petra / Sela Unapofika kwenye mstari wa 3 unasoma , "Kiburi cha moyo wako kimekudanganya, wewe uketiye katika pango za miamba na kufanya makao yako juu ya vilele, wewe ujiambiaye, 'Ni nani awezaye kunishusha chini? Ujapopanda juu kama tai na kufanya kiota chako kati ya nyota, kutoka huko nitakushusha," tena ninasoma kutoka NIV katika 3b, "wewe uketiye katika pango za miamba." Kuna maandishi mbadala katika maelezo, "Mipasuko ya miamba" au "Sela." Je, ni, "Wewe uketiye katika pango za miamba" au "Sela," iliyochukuliwa kama jina sahihi? Sela inamaanisha "mwamba." Mji wa Petra unamaanisha "mwamba." Je, hii ni marejeleo ya mji wa kale wa Petra? Sijui kama kuna yeyote kati yenu ametembelea au kuona picha za tovuti hiyo. Ni tovuti ya kushangaza. Miaka mingi iliyopita katika fungate yetu mimi na mke wangu tulitembelea Petra. Ilitubidi tuingie humo kwa farasi. Ilikuwa mji ambao ulisahaulika hadi mvumbuzi wa Uswisi Burkhart alipougundua tena mwaka wa 1812. Mlango unapitia korongo linalopinda au Siq ambalo katika baadhi ya maeneo ni jembamba kama futi 12, huku kuta hizi zikipanda pengine futi 100 au 150 pande zote mbili. Kwa hivyo unaingia kupitia

korongo hili, ambalo bila shaka lilikatwa na kijito kilichopita hapo. Wakati wa kiangazi unaweza kupitia huko bila shida. Lakini kama ninavyoona hapa dhoruba za mvua zisizotarajiwa na mafuriko ya ghafla yanaweza kuenea kupitia korongo hilo, hadi kina cha futi 20. Watalii ishirini wa Ufaransa walikufa katika mafuriko ya ghafla kama hayo mwaka wa 1963. Ni mlango pekee wa kuingia mjini. Ukipita kwenye siq hiyo unaingia katika bonde hili pana, lenye milima yote iliyolizunguka, na maeneo marefu yenye miamba isiyo na maji. Katika pembezoni mwa milima hiyo umechonga mawe ya mchanga mwekundu yenye rangi nyingi, makao, nyumba, aina mbalimbali za majengo, na kisha katikati ya bonde hilo kuna majengo yanayojitegemea na barabara ya zamani ya Warumi. Lakini eneo hilo mwanzoni linarudi nyuma hadi kuwa lilikaliwa na Waedomu. Magofu unayoyaona hapo leo yanatoka wakati wa baadaye sana. Lakini hatua za mwanzo za eneo hilo zilijengwa na Waedomu. Kwa hivyo ni jambo linaloweza kujadiliwa unasomaje kifungu hicho, "nyinyi mnaokaa kwenye mianya ya miamba." Je, "sela" ni jina sahihi la "Petra," au ni neno tu la "mwamba."

Wanabate Waichukua Edomu Lakini kwa vyovyote vile, mstari wa nne unasema, "Ujapopanda juu kama tai, na kufanya kiota chako kati ya nyota, kutoka huko nitakushusha." Nadhani hii inaeleweka vyema kama utabiri wa Edomu kupoteza eneo lake ambao ulitimizwa kihistoria kwa kushindwa kwao na Waarabu wa Nabate. Wanabate walitoka eneo la Arabia Kaskazini. Ukiangalia Malaki 1:3-5, nadhani ni wazi kwamba mnamo 430 KK, wakati wa Malaki, Waedomu walikuwa tayari wamefukuzwa au kutoka katika eneo lao na Waarabu hawa kwa sababu Malaki 1:3-5 inasema, "Nimemchukia Esau na nimegeuza milima yake kuwa ukiwa na kuwaachia mbweha wa jangwani urithi wake." Kwa hivyo kufikia wakati wa Malaki, Waedomu walikuwa wamefukuzwa kutoka katika eneo lao. Malaki 1:4 inaendelea, Edomu ilisema, "Ingawa tumepondwa, tutajenga tena magofu. Lakini Bwana Mwenye Nguvu Zote asema hivi, 'Wanaweza kujenga, lakini mimi nitabomoa. Wataitwa Nchi ya Uovu, watu walio chini ya ghadhabu ya Bwana sikuzote. Utaona kwa macho yako mwenyewe, na kusema, 'Bwana ni mkuu hata nje ya mipaka ya Israeli.'" Kwa hivyo, Obadia anatangaza hukumu

itakayokuja juu ya Edomu, na kufikia wakati wa Malaki hukumu hiyo ilikuwa tayari imetekelezwa.

Waedomu walionyanyang'anywa ardhi waliishi baada ya kufukuzwa kutoka katika eneo lao na Waabatea katika eneo la kusini mwa Yuda ambalo hatimaye lilijulikana kama Idumea. Huko walidumisha maisha yao ya kujitegemea kwa muda, kabla ya kushindwa na John Hyrcanus na kubadilishwa kwa nguvu kuwa Uyahudi. Unaweza kukutana katika masomo na maoni yako kwamba "Idumea" ilikuwa aina ya Kigiriki ya Edomu. Kwa hivyo, "Idumea" ni Kigiriki cha Edomu. Waedomu walikaa kusini mwa Yuda, hatimaye wakatawazwa kuwa Wayahudi kwa nguvu mnamo 135 hadi 105 KK na John Hyrcanus na Wamakabayo. Nasaba ya Herode Mkuu ilitoka kwa ukoo wa Idumea na akaja kutawala Ufalme wa Yuda. Kwa hivyo, Herode, bila shaka, aliwatesa Wayahudi. Una ubishi huo wa Yakobo/Esau ulioendelea hadi wakati wa Herode, ambaye alikuwa Idumea katika asili yake. Katika nyakati za Warumi, Waedomu walitoweka kama watu. Waedomu wachache walibaki na walitoweka katika historia. Hapa kuna moja ya mataifa ndugu wa Israeli, ambayo hutoweka tu kutoka historia. Jambo la kushangaza ni kwamba Wayahudi hawajafanya hivyo. Wamehifadhi utambulisho wao. Kwa hivyo, hiyo ndiyo hukumu unayoiona katika mistari ya 1-9, ambayo imetangazwa juu ya Edomu.

b. Obadia 10-14 Sababu ya Hukumu na Onyo kwa Ajili ya Wakati Ujao? Kama tulivyojadili wiki iliyopita, mistari ya 10 na 11 ndiyo sababu ya hukumu, kwa sababu Yerusalemu ilipotekwa nyara, "Ulikaa mbali, ulikuwa kama mmoja wao." Hiyo ni 10 na 11. Sasa tunafika 12 hadi 14; je, hiyo ni mwendelezo wa 10 hadi 11, au hii ni sehemu tofauti, onyo kwa ajili ya wakati ujao? Sababu ya swali ni kwa sababu ya umbo la kitenzi. Hii ni " *waw 'al* ," na kisha umbo la kitenzi katika kitenzi cha hukumu. Hizo ni mfululizo wa aina nane za *waw 'al* pamoja na kitenzi cha hukumu. Hii kwa kawaida hutafsiriwa kutoka kwa Kiebrania kama "usifanye, usifanye." Katika ukurasa wa tano wa kijitabu chako, kuna swali kama vitenzi hivi vinarejelea yaliyopita, kama ilivyoidhinishwa na Allen katika ufafanuzi wa NICOT na wachambuzi wengine kadhaa walioweka tarehe ya kitabu hicho baada ya kuharibiwa kwa Yerusalemu. Swali ni kama ni yaliyopita, yaliyopo

au yajayo, yaani, yajayo kwa Obadia. Allen, katika ufafanuzi wake wa NICOT, kama ilivyo kwenye ukurasa wa 6, anaelekea kushughulikia suala la wakati wa umbo la kitenzi katika mistari hii kwa kusema kwamba, "Kwa mtindo wa ubunifu sana, nabii anazungumzia matukio ya zamani, kana kwamba bado yapo."

Sasa, Niehaus, katika *Ufafanuzi na Ufafanuzi wa Manabii Wadogo*, ufafanuzi wa juzuu tatu kuhusu Manabii Wadogo unasema, "Ni vigumu kuelewa makatazo haya kuwa na kitu kingine chochote isipokuwa tukio la baadaye. NRSV hutafsiri makatazo kama wakati kamili, 'haipaswi kuwa nayo,' lakini hii haiwezi kuthibitishwa kisarufi." Sasa, kama nilivyosema, kuna aina nane za hukumu zinazotoa maonyo haya, mara nyingi huchukuliwa kama yanarejelea matukio ambayo tayari yametokea, na kwa hivyo marejeleo ya matukio yale yale yaliyoelezwa katika mistari ya 10 na 11. Unaona, hilo ndilo suala. Je, 12 hadi 14 zinazungumzia kitu kimoja na 10 na 11? Au je, 10 na 11 ndizo sababu ya hukumu na 12 na 14 ni onyo la wakati ujao? Nina tafsiri mbalimbali za hili. Mfalme Yakobo anatafsiri maonyo haya ya hukumu, "Haukupaswa kumdharau ndugu yako, haukupaswa kuwafurahia watu wa Yuda. Haupaswi kujisifu sana siku ya shida yao. Haupaswi kupita kupitia malango ya watu wangu siku ya msiba wao tena." Hiyo "haukupaswa," inamaanisha 12 hadi 14 ni mwendelezo tu wa 10 na 11. Lakini, suala linakuwa ikiwa inaruhusiwa kutafsiri 'al pamoja na hukumu kama "haukupaswa kuwa." Kwa maneno mengine, ni kitendo kilichokamilika, badala ya "usifanye," iwe katika wakati wa sasa au ujao. Unaona Mfalme Yakobo anasema, "Haukupaswa kuwa."

Kiwango Kipya cha Marekani ni "Usifanye." Sasa tazama, hilo ni bora zaidi kuhusu 'al plus jussive, ambayo inaweza kuwa ya sasa au ya baadaye. "Usifanye, usifanye, usifanye." Jumuiya ya Machapisho ya Kiyahudi inasema, "Ungewezaje kuwa nayo?" Hiyo ni iliyopita lakini tanbihi inasema, "kihalisi 'usifanye.'" Tafsiri ya NIV inasema, "Haupaswi," ambayo ina maana ya sasa. NLT inasema, "Haupaswi kuwa nayo." Hiyo ni wakati uliopita. Ni kama King James. Kwa hivyo, tafsiri hutofautiana kuhusu jinsi ya kushughulikia aina hizo nane za jussive, kama wanavyofanya watoa maoni. Kulingana na jinsi unavyotafsiri aina hizo, utaamua kwamba 10 na 11 zitaunganishwa na 12 hadi 14, na yote yanazungumza kwa sababu ya hukumu juu ya Edomu, na ni kitu cha

zamani; au utasema, kama nilivyopendekeza kwenye muhtasari, kwamba 10 na 11 ndizo sababu ya hukumu, na 12 hadi 14 ni onyo kwa siku zijazo.

Sasa, hebu tuendeleo kidogo na hilo, baada ya tafsiri hizo mbalimbali. Keil katika ufafanuzi wake anasema, na nadhani kwa usahihi, kwamba umbo hilo la hukumu haliwezi kuchukuliwa kama mustakabali wa wakati uliopita, "haipaswi kuwa hivyo." Keil anasema kwamba umbo la hukumu haliruhusu aina hiyo ya tafsiri—inapaswa kuwa ya sasa au ya wakati ujao. Lakini basi anachosema ni, "sio ya zamani wala ya wakati ujao haswa, lakini kwa maana bora, inajumuisha vyote viwili." Kwangu mimi aina hiyo ya pendekezo ni ya kufikirika sana; hata sina uhakika anamaanisha nini kwa hilo.

Theodore Laetsch, mtoa maoni kuhusu Manabii Wadogo, anatumia 11 hadi 14 kama maelezo ya shahidi wa wakati uliopo, na hivyo anaona onyo la 12 hadi 14 linafaa. Analiweka katika wakati wa Yehoram kama kitu kinachoendelea, katika wakati uliopo. Nadhani hilo linawezekana. Gaebelen anamtaja msomi mwingine, ambaye anasema 10 hadi 14 mwanzoni inahusu wakati wa Yehoram, 2 Mambo ya Nyakati 21:16, lakini ilitimia baadaye katika utumwa wa Babeli wa Yerusalemu. Anachofanya ni kile tunachokiita marejeleo mawili, uporaji huu wa Yerusalemu unatumika kwa uporaji wa wakati wa Yehoram, lakini pia wakati huo huo, kwa maneno yale yale, uporaji unarejelea mara ya pili kwa uporaji wa Wababeli katika 586. Inaonekana kwangu kwamba ingawa wakati uliopo wa Laetsch unawezekana, marejeleo ya baadaye yanakusudiwa katika 12 hadi 14. Ingawa 10 na 11 na 12 hadi 14 yanarejelea vitendo sawa na vya Waedomu, mistari ya 10 na 11 yanarejelea vitendo vya zamani ambavyo tayari vilikuwa vimemtokea Yehoram. Lakini 12 hadi 14 ni maonyo kwa ajili ya wakati ujao ambayo Edomu ilipuuza wakati wa uharibifu wa Yerusalemu mwaka wa 586 KK kwa sababu tunajua kwamba Waedomu walishiriki, au angalau walifurahia, katika uharibifu wa Yerusalemu mwaka wa 586. Ukiangalia Ezeieli 35:5, unasoma hapo, "Kwa sababu ulikuwa na uadui wa kale na kuwatoa Waisraeli kwa upanga wakati wa msiba wao, wakati adhabu yao ilipofikia kilele chake, kwa hiyo hakika kama mimi niishivyo, asema Bwana Mwenye Enzi Kuu, nitawatoa kwa umwagaji damu." Kwa hivyo, Waedomu wanaonekana kupuuza onyo hilo. Aalders ni sawa na Allen, ambaye anaona miundo hii

kama ya balagha. Anasema kwamba 10 na 11 zinarejelea matukio yaleyale kama 12-14. J. Eaton anaichukulia kwa kejeli wakati uliopita. Hengstenberg anaichukulia kama wakati ujao.

Kwa nini watoa maoni wengi hawa wamekataa kuchukua 12 hadi 14 kama wakati ujao, wakati umbo hili ni la haki? Inaonekana kwangu waziwazi kurejelea wakati ujao. Mtu anaweza kupinga, kama Aalders anavyofanya, kwamba ni ajabu kwa hukumu kutangazwa juu ya Edomu katika mistari ya 10 na 11 na kisha onyo kutolewa kuhusu wakati ujao, katika mistari ya 12 hadi 14. Hilo linaonekana kuwa pingamizi kuu. Kwa nini ungetaka hukumu itolewe juu ya Edomu kwa jambo ambalo Edomu tayari imefanya katika 10 na 11, na kisha katika mistari inayofuata kutoa onyo kuhusu wakati ujao? Hoja ni: hilo halina maana. Hukumu tayari imetangazwa—Edomu tayari amefanya kosa hili dhidi ya watu wa Mungu na Bwana, atahukumiwa—nini maana ya onyo kwa wakati ujao?

Maonyo ya Wakati Ujao Kwingineko: Yer 18; Amosi 2 & 5 Angalia Yeremia 18:5-10. Tulizungumzia hilo hapo awali. Katika Yeremia 18, “Neno la Bwana likanijia, likasema, Enyi nyumba ya Israeli, je, siwezi kuwatendea kama mfinyanzi afanyavyo? asema Bwana. Kama udongo mikononi mwa mfinyanzi, ndivyo mlivyo mkononi mwangu, enyi nyumba ya Israeli. Nikitangaza wakati wowote kwamba taifa au ufalme utang’olewa, kubomolewa, na kuangamizwa, na taifa hilo nililolionya likitubu uovu wake, basi nitaghairi wala sitawatendea mabaya niliyoyakusudia.” Kwa maneno mengine, inaonekana kwangu bado kuna mahali pa onyo kwa ajili ya wakati ujao, “usifanye hivi tena.” Labda, Edomu angetubu na kuacha aina ya mtazamo na matendo waliyokuwa nayo hapo awali.

Ukienda kwa Amosi—bila shaka hili linahusu Israeli si Edomu, lakini nadhani kanuni zile zile zinahusika—unapata katika sura za mwanzo, onyo baada ya onyo la hukumu inayokuja. Angalia Amosi 2:13-16, “Nitawaponda kama gari linavyoponda, likiwa limebeba nafaka. Hata wenye mbio hawatatoroka, wala walio hodari hawatakusanya nguvu zao.” Mstari wa 15, “Mpiga upinde hatasimama imara. Askari

mwenye miguu mirefu hatatoroka.” Mstari wa 16, “Wapiganaji hodari watakimbia uchi siku hiyo.” Sasa hilo ni tangazo kali la hukumu. Katika 3:2, “Ninyi pekee niliowachagua katika jamaa zote za dunia; kwa hiyo nitawaadhibu ninyi kwa ajili ya dhambi zenu zote.” 3:11-15, “Adui ataizunguka nchi, atazibomoa ngome zenu, na kuziteka nyara ngome zenu,” na kadhalika. Amosi 4:1-3, “Sikieni neno hili, enyi ng’ombe wa Bashani mlio juu ya Mlima Samaria, enyi wanawake mnaowaonea maskini na kuwaponda wahitaji, ninyi mnaowaambia waume zenu, ‘Tuleteeni vinywaji!’ Bwana huyu Mkuu ameapa kwa utakatifu wake, ‘Hakika wakati utakuja ambapo mtachukuliwa kwa ndoana, nanyi wa mwisho kwa ndoana... mtatupwa nje. ’ ” Amosi 5:27, “Nitawapeleka uhamishoni, ng’ambo ya Damasko.” Amosi 6:14, “Nitaamsha taifa dhidi yenu, enyi nyumba ya Israeli, litakalowaonea kutoka Lebo-Hamathi hadi bonde la Araba.” Kwa hivyo unapata matamko haya yote ya hukumu.

Lakini angalia Amosi 5:4. Wakati huo huo una hukumu, katika 5:4 unasoma, “Hili ndilo Bwana alilowaambia Israeli, “Nitafutuni mimi, mkaishi.” Mstari wa 6, “Mtafutuni Bwana, mkaishi.” Katika mistari ya 14 na 15 ya sura ya 5, “Msitafutuni mema, msitafutuni mabaya, mpate kuishi,” 15, “Chukieni mabaya, pendeni mema, shikeni haki mahakamani.” Kisha angalia kauli inayofuata. “Labda Bwana Mungu Mwenyezi atawahurumia mabaki ya Yakobo.” Kwa hivyo, inaonekana kwangu, kuna mlango ulio wazi kila wakati kwamba Bwana huondoka anapotoa matamko haya ya hukumu na maonyo ya hukumu ijayo. Ikiwa yeyote anayeelekezwa kutubu, labda Bwana atatubu. Kwa hivyo haionekani kwangu kwamba kuna kutofautiana kati ya kuelezea sababu ya hukumu katika 10 na 11, na pia wakati huo huo, akisema, usifanye hivi tena. Bila shaka, Edomu ilipuuza onyo hilo, na ilifanya tena, wakati Wababeli waliposhambulia mwaka wa 586.

Lakini ukichukulia jinsi ninavyopendekeza, hilo pia lina maana kwa tarehe hiyo. Linaonyesha kwamba uporaji katika 10 na 11 ulikuwa wakati wa Yehoramu katika miaka ya 800, na onyo kwa ajili ya wakati ujao ni 586, ambalo Waedomu walipuuza. Sasa ukisema 10 hadi 14 yote ni sawa, maelezo ya sababu ya hukumu kuja juu ya Edomu, hilo linaweza kusababisha mawazo yako kuhusu 586. Kwa hivyo, suala hili la jinsi

unavyotafsiri uhusiano kati ya mistari ya 10 na 11 na 12 hadi 14 halina umuhimu tu kwa jinsi unavyoelewa kinachozungumziwa, kama una "sababu ya hukumu na onyo kwa ajili ya wakati ujao," pia lina maana kwa tarehe.

4. Obadia 15-16 Tangazo la Hukumu kwa Wasio na Haki Hebu tuendelee hadi 15 na 16. 15 na 16 inasema, "Siku ya Bwana i karibu kwa mataifa yote. Kama ulivyofanya ndivyo utakavyotendewa, matendo yako yatarudi juu ya vichwa vyako, kama ulivyokunywa juu ya mlima wangu mtakatifu, ndivyo mataifa yote yatakavyokunywa daima, watakunywa na kunywa kana kwamba hawajawahi kunywa." Kwa hivyo, unaingia katika 15 na 16 kutoka tangazo la hukumu juu ya Edomu hadi tangazo la hukumu juu ya wote wasio na haki. Kwa hivyo una mpito kutoka Edomu hadi kwa mataifa kwa ujumla, au, kama andiko linavyosema, "siku ya Bwana i karibu kwa mataifa yote."

Mjadala wa Siku ya Bwana Sasa, ikiwa Obadia ana tarehe ya 840 KK, basi yeye ndiye nabii wa kwanza, na hiyo ina maana kwamba hii ndiyo marejeleo ya kwanza katika vitabu vya unabii kwa Siku ya Bwana, ambayo inakuwa mada muhimu sana, kwa mfano, katika Yoeli. Siku ya Bwana ni nini? Nina maoni machache hapa kuhusu hilo kwa sababu hii inasema, "Siku ya Bwana i karibu kwa mataifa yote." Nadhani kwa ujumla unaweza kusema Siku ya Bwana ni wakati ambapo Bwana ataleta hukumu juu ya adui zake na baraka kwa watu wake. Unapata matumizi ya usemi huu katika vitabu vingi vya unabii, hata kwa tofauti kama vile "siku ya hasira yake," katika Sefania 2:2 na "Siku ya ghadhabu ya Bwana," kutoka Ezekieli 7:19. Kuna marekebisho mengine madogo yake lakini yote yanahusu siku ya Bwana. Inaonekana kuwa neno linalojulikana na kueleweka na watu, hata kwa manabii wa awali, Amosi na Yoeli wote wanazungumzia Siku ya Bwana.

Katika Amosi 5, watu wanatamani siku ya kuja kwa Bwana kwa sababu wanatarajia itakuwa baraka kwa Israeli, lakini Amosi anawaambia wamekosea. Kwa hivyo, hebu tuangalie hilo. Katika Amosi 5:18, anasema, "Ole wenu ninyi mnaoitamani

Siku ya Bwana, kwa nini mnaitamani Siku ya Bwana? Siku hiyo itakuwa giza, si nuru, itakuwa kama mtu aliyemkimbia simba, akamkuta dubu, kana kwamba aliingia nyumbani kwake, akaweka mkono wake ukutani, akaumwa na nyoka. Je, Siku ya Bwana haitakuwa giza, si nuru, giza nene, bila mwangaza," kwa nini? "Kwa sababu Israeli wamemwacha Bwana, na Mungu atawahukumu Israeli."

Kwa hivyo, ikiwa siku ya Bwana ilikuwa usemi unaojulikana sana, na manabii hawa wanaonekana kuitumia, inamaanisha nini? Nadhani si vigumu kubaini kuwa inahusiana na hukumu ya Mungu, lakini kama Amosi anavyopendekeza, dhana maarufu ni kwamba siku hii ingekuwa siku ya hukumu kwa maadui wa Israeli pekee. Kwa hivyo ingekuwa siku ya baraka kwa Israeli yenyewe. Yoeli na Amosi wanaonya dhidi ya wazo hilo. Kisha, kwa msingi wa kuja kwa siku ya Bwana, wanawaita watu watubu kwa mioyo yao yote.

Kwa hivyo hayo ni baadhi ya maoni ya jumla kuhusu Siku ya Bwana, ambayo tutajadili zaidi kidogo. Je, Siku ya Bwana inarejelea siku moja maalum pekee, na ikiwa ni hivyo, ni lini? Ukiangalia matumizi, nadhani utalazimika kufanya hitimisho, kwamba sio marejeleo ya siku moja maalum tu. Angalia Isaya 13:6 na 9, ambapo unasoma kuhusu Siku ya Bwana, "Pigeni yowe, kwa maana siku ya Bwana i karibu, itakuja kama uharibifu utokao kwa Mwenyezi." Mstari wa 9, "Tazama, siku ya Bwana inakuja—siku kali, yenye ghadhabu na hasira kali—ili kuifanya nchi kuwa ukiwa na kuwaangamiza wenye dhambi walio ndani yake. Nyota za mbinguni na makundi yao ya nyota hazitaonyesha mwanga wake." Mstari wa 11, "Nitauadhibu ulimwengu kwa uovu wake." Muktadha wa kauli hizo katika Isaya 13 ni unabii dhidi ya Babeli. Hukumu inakuja juu ya Babeli, na Babeli itaharibiwa. Nenda chini hadi Isaya 13:17, "Nitawaamsha Wamedi dhidi yao." Mstari wa 19, "Babeli, kito cha falme, kiburi cha Babeli kitapinduliwa na Mungu kama Sodoma na Gomora." Kupinduliwa huko kwa Babeli kunatajwa kama kuja kwa Siku ya Bwana.

Ukienda kwenye Yeremia 46:10, una matumizi mengine, katika muktadha mwingine, unasoma, "Siku hiyo ni ya Bwana, Bwana wa majeshi—siku ya kisasi, ya kulipiza kisasi juu ya adui zake. Upanga utakula hata ushibe, hata utakapokwisha kiu

yake kwa damu. Kwa maana Bwana, Bwana wa majeshi atatoa dhabihu katika nchi ya kaskazini karibu na Mto Frati." Kisha una ujumbe wa mstari wa 13, "Hili ndilo neno ambalo Bwana alimwambia Yeremia nabii, kuhusu kuja kwa Nebukadreza, mfalme wa Babeli kushambulia Misri." Kwa hivyo katika Yeremia 46, Siku ya Bwana wa majeshi, ni siku ya vita iliyohusisha Misri na Babeli huko Karkemishi mnamo 605 KK, ambapo Babeli ilishinda na Misri ikashindwa. Kifungu hiki ni kifungu cha hukumu juu ya Misri.

Kwa hivyo, sidhani kama unaweza kusema kwamba Siku ya Bwana, kama inavyotumika katika miktadha mbalimbali katika vitabu hivi vya unabii, siku zote ni Siku ile ile ya Bwana. Na kama nilivyosema katika aya inayofuata, si siku moja tu, bali inatumika kurejelea nyakati maalum za shughuli za hukumu na kuadhibu za Mungu. Katika baadhi ya vifungu kuna muktadha wa mwisho wa dunia. Muktadha huo wa mwisho wa dunia unasema kuna Siku ya Bwana ijayo ambapo hatimaye Mungu ataleta hukumu kwa wote wasiomcha Mungu, kama vile Obadia 15 na 16. Lakini mtu hawezi kusema kwamba Siku ya Bwana katika unabii siku zote ni siku ya hukumu mwishoni mwa dunia. Inaonekana kwamba maonyesho ya shughuli za hukumu za Mungu, kuadhibu zinazoashiria hukumu hiyo ya mwisho, pia hujulikana kama Siku ya Bwana. Kwa hivyo lazima uwe mwangalifu. Siku ya Bwana si nyakati za mwisho wa mwisho wa dunia kiotomatiki. Katika baadhi ya miktadha ndivyo ilivyo, lakini katika mingine kama michache ambayo tumeangalia, sivyo ilivyo.

Turudi kwenye mstari wa 15 wa Obadia, "Siku ya Bwana i karibu kwa mataifa yote, kama ulivyofanya, ndivyo utakavyotendewa, matendo yako yatarudi juu ya vichwa vyako." Kuna uhusiano gani kati ya hukumu ya Edomu na hukumu ya mataifa yote? Keil ana maoni kuhusu hilo, liko kwenye ukurasa wa 37 wa manukuu yako, ambapo anasema "Ugumu huo unaondolewa tu kwa dhana kwamba Obadia aliiona Edomu kama aina ya mataifa yaliyoinuka kwa uadui kwa Bwana na watu wake, na yakahukumwiwa na Bwana kwa matokeo yake, kwa hivyo anachosema kuhusu Edomu kinatumika kwa mataifa yote ambayo yana mtazamo sawa au sawa kwa watu wa Mungu. Kwa mtazamo huu angeweza bila kujizuia kuwapa mataifa yote adhabu ambayo ingewaangukia Edomu kwa dhambi zake." Kwa hivyo, nadhani huo ndio mtiririko wa mawazo wa kimantiki hapo, mataifa

yote yanayoonyesha mitazamo na matendo sawa na ya Edomu pia yatapata hukumu ya Mungu.

Kwa hivyo, unaendelea na mstari wa 16, na kuna swali lingine linalojitokeza. Linasema, “Kama vile ulivyokunywa kwenye mlima wangu mtakatifu, mataifa yote yatakunywa daima, nao watakunywa na kukunywa na kuwa kama hawajawahi kuwapo.” “Wewe” ni nani hapo? Linasema, “ulikunywa.” Je, ni Waedomu, au ni Wayahudi? Nadhani katika muktadha, ni Waedomu. Katika ujumbe huu wote wa Obadia, Edomu inazungumziwa, si Yuda. Usawaziko ni “Kama wewe, Edomu, ulivyofanya,” (Mstari wa 15) “Na kama vile ulivyokunywa,” (Mstari wa 16). Maana yake ni kwamba katika mstari wa 16, kitenzi “kunywa,” kinachukuliwa kwa maana mbili tofauti. Katika 16a, “Kama vile ulivyokunywa kwenye mlima wangu mtakatifu”—kunywa ni kwa maana ya kusherehekea kwa ushindi, ukifurahia kile kilichompata ndugu yako Israeli wakati Yerusalemu ilipotekwa— “ndivyo mataifa yote yatakavyokunywa daima,” kunywa, katika kifungu hicho cha pili, si kwa maana ya sherehe, bali kunywa kwa maana ya kuonja hukumu. Kwa maneno mengine, “kunywa kikombe cha ghadhabu ya Mungu.” Kama vile mlivyokunywa kwa sherehe kwenye mlima wangu mtakatifu, ndivyo mataifa yote yatakavyokunywa daima, wakinywa kwa maana ya kuonja hukumu, kikombe cha ghadhabu ya Mungu, ambacho kinakuwa usemi wa kawaida katika manabii pia.

Nimeorodhesha baadhi ya marejeleo hapo, hebu tuangalie moja tu, Yeria 25:15 na 16, ambapo unasoma, “Bwana, Mungu wa Israeli, aliniambia hivi, Chukua kikombe hiki mkononi mwangu, kilichojaa divai ya ghadhabu yangu, ukawanyweshe mataifa yote nitakayokutuma kwao.” Kunywa hapa ni kwa maana ya kuonja hukumu ya Mungu. “Watakapokunywa, watayumbayumba na kuwa wazimu kwa sababu ya upanga nitakaowapelekea.” Kwa hiyo akachukua kikombe na kuwafanya mataifa yote aliotumwa kukinyweshwa.

d. Obadia 17-21 Marejesho na Baraka za Baadaye kwa Israeli Hilo linatuleta kwenye mistari ya 17 hadi 21 katika Obadia, sehemu ya mwisho, ambayo nimeipa jina, “Marejesho na Baraka za Baadaye kwa Israeli.” Acha nisome 17 hadi 21, kisha niangalie

jinsi watu mbalimbali walivyotafsiri mistari hii. Mstari wa 17 unasema, “Lakini juu ya Mlima Sayuni kutakuwako ukombozi, utakuwa mtakatifu, na nyumba ya Yakobo itamiliki urithi wake.” Kwa maneno mengine, hukumu inakuja juu ya Edomu na mataifa yote, lakini tofauti na hilo, juu ya Mlima Sayuni, kutakuwa na ukombozi. Obadia mstari wa 18, “Nyumba ya Yakobo itakuwa moto, na nyumba ya Yusufu itakuwa mwali wa moto, na nyumba ya Esau itakuwa makapi, nao wataiwasha moto na kuiteketeza. Hakutakuwa na mtu atakayesalia katika nyumba ya Esau.’ Bwana amesema. Watu wa Negebu wataimiliki milima ya Esau, na watu wa pande za chini watairithi nchi ya Wafilisti. Wataimiliki nchi ya Efraimu na Samaria, na Benyamini atairithi Gileadi. Kundi hili la Waisraeli walio uhamishoni walioko Kanaani watairithi nchi hata Sarepta; na watu wa Yerusalemu walio uhamishoni walioko Sefaradi watairithi miji ya Negebu. Waokoaji watapanda juu ya Mlima Sayuni ili kutawala milima ya Esau. Na ufalme utakuwa wa Bwana.”

Njia za Kutafsiri Obadia 17-21:

1. Mbinu ya Kuleta Uroho -- Kanisa

Kwa hivyo, haya ni mafungu ya kuvutia. Baadhi ya masuala halisi ya tafsiri yanaibuka hapa. Mafungu haya yanaelewekaje? Kuna njia tatu za msingi ambazo yameeleweka. Angalia moja, wengine wanapendekeza 17 hadi 21 inapaswa kuwa ya kiroho na kueleweka kama maelezo ya upanuzi wa ufalme wa Mungu kupitia kuhubiri Injili. Kumbuka tuliangalia sehemu ya mwisho ya Isaya 11 tulipokuwa tukizungumzia swali la jinsi ya kutafsiri "istilahi zilizopitwa na wakati za kitamaduni" na kuhusu kategoria hizo, kulichukulia kihalisi, kulichukulia kiishara au kiroho, au kulichukulia katika aina fulani ya ulinganifu au usawa. Unaona, suala hilo linarudi hapa moja kwa moja. Wengine wanasema, kuligeuza kuwa la kiroho. Theodore Laetsch ni mfano. Anasema, "Kwa ufupi, tuna hapa historia ya baadaye ya Yuda na Yerusalemu. Ni nini kinachosababisha Yerusalemu? Ni ishara kwa Kanisa, ya maadui zake, ya wale washiriki wa Kanisa wanaokandamizwa, waliofungwa na maadui."

Katika Mstari wa 17 na 18, ambapo unasoma, “Katika Mlima Sayuni kutakuwa na

wokovu, nyumba ya Yakobo itamiliki urithi wake, nyumba ya Yakobo itakuwa moto, na nyumba ya Yusufu itakuwa mwali wa moto, na nyumba ya Esau itakuwa makapi.” Hilo linazungumzia nini? Laetsch anasema, “Yerusalemu, ishara inayofaa kabisa ya Kanisa la Agano Jipya, juu ya Mlima Sayuni, ndani ya Kanisa la Mungu kutakuwa na ukombozi. Kwa kweli kutoroka kutoka kwa adui wa zamani, mwovu, aliyeahidiwa tayari katika Paradiso. Kama matokeo ya ukombozi huu, kuna utakatifu. Utakatifu uliokamilika katika kila undani, utakatifu ambao si wa mwanadamu, bali uliopatikana na Masihi aliyeahidiwa. Matokeo mengine ya ukombozi huu, na utakatifu unaotokana ni kwamba nyumba ya Yakobo itamiliki mali zao.”

Katika mstari wa 19 na 20, ambapo inafafanua hilo, na kusema, “Watu kutoka Negebu wataimiliki milima ya Esau, na watu kutoka vilima watairithi nchi ya Wafilisti. Wataimiliki mashamba ya Efraimu na Samaria, na Benyamini atairithi Gileadi.” Unapata haya yote yakizungumzwa katika lugha ya kijiografia, kumiliki tena nchi hiyo na makundi mbalimbali ya watu wa Israeli. Laetsch anasema nini kuhusu hilo katika mstari wa 19 hadi 20? Anasema, “19 na 20 haimaanishi kwamba kila wilaya iliyotajwa itamiliki eneo hilo pekee lililotajwa katika kiarifu. Hapa tunakutana na nahau ya kawaida ya Kiebrania. Mada kadhaa na kwanza idadi ya viarifu imeorodheshwa. Kila moja ya viarifu imeunganishwa na moja ya mada. Kwa kweli, mada zote ni sehemu za mwili mmoja, ambao hufanya kazi iliyoelezwa na viarifu. Israeli, watu wa Mungu, wataimiliki tena au kuchukua milki ya wilaya na nchi mbalimbali zilizotajwa. Ili nchi iliyokaliwa nao wakati huo itazidi kwa mbali eneo walilomiliki siku ya Obadia.” Na kisha anasema, “Ahadi za 19 na 20 zilitimizwa lini na vipi?” Hilo linakuwa suala la tafsiri. Jibu lake ni, “Hatuhitaji kukisia, Mathayo na Marko wanatuambia kwamba watu kutoka Yudea, Yerusalemu, Galilaya, ng’ambo ya Yordani, Dekapoli, Idumea, Tiro, na Sidoni walipatikana kwa ajili ya ufalme wa Kristo kwa mahubiri ya Kristo. Kitabu cha Matendo kinarekodi utimilifu wa Obadia 17-20.” Obadia 17-20 inazungumzia nini? Laetsch anapendekeza upanuzi wa Kanisa. “Ushindi wa nchi na wilaya zilizopewa jina na Obadia na Kanisa la Agano Jipya, Mlima Sayuni wa kweli.”

“Filistia,” katika mstari wa 19 wa Obadia, ambapo inasema, “watu wa vilima

watamiliki nchi ya Wafilisti.” Hilo linatimizwa wapi? Laetsch anasema Matendo 8:40. Matendo 8:40 ni nini? Filipino anaonekana Azoto, na akazunguka akihubiri Injili katika miji yote hadi alipofika Kaisaria. Ni kuhubiri Injili katika eneo la Wafilisti. Matendo 9:32, “Petro alipokuwa akizunguka-zunguka nchi, aliwatembelea watakatifu huko Lida. Huko akamkuta mtu mmoja aitwaye Ainea, akamwambia, ‘Yesu Kristo anakuponya, inuka ujiandae.’ Watu wote waishio Lida na Sharoni wakamwona, wakamgeukia Bwana.”

Una marejeleo kwenye muhtasari hapo kuhusu Samaria katika mstari wa 19. Pale inaposema, “Watu kutoka vilima watamiliki nchi ya Wafilisti, watamiliki mashamba ya Efraimu na Samaria.” Hilo linatimizwaje? Matendo 8:5-17, ambapo unasoma, “Filipo alishuka hadi mji mmoja wa Samaria, akawahubiria Kristo, makutano walipomsikia Filipino, na kuziona ishara alizofanya, wote walisikiliza kwa makini alizosema” na kadhalika.

Serafathi huko Foinike, mstari wa 20 wa Obadia, unatimizwa katika Matendo 11:19, “Na wale waliotawanyika kwa sababu ya mateso yaliyompata Steven, walisafiri hata Foinike, na Kupro, na Antiokia, wakihubiri lile neno kwa Wayahudi tu.” Serafathi yuko Foinike. Sepharadi iko Asia Ndogo, hiyo ni Kanisa la Sardi kutoka Ufunuo 3:1. Kwa hivyo, kuenea kwa Injili, kwa mtazamo wa Laetsch, ni kile kinachoelezwa hapa katika mistari hii ya Obadia.

Katika mstari wa 21, “Wakombozi watapanda juu ya Mlima Sayuni ili kutawala milima ya Esau, na ufalme utakuwa wa Bwana.” Laetsch anasema, “Lakini vipi kuhusu Edomu? Je, wamehukumiwa kwa hukumu ya milele bila matumaini? Hapana. Obadia alizungumza kwa maneno makali ya hukumu dhidi ya maadui wasiokoma wa watu wa Mungu, lakini anamalizia unabii wake kwa ahadi tukufu. “Wakombozi watatumwa Edomu.” Shukrani kwa wokovu wao wenyewe itawasukuma watoto wa Mungu waliokombolewa kupanda Mlima Sayuni, kutangaza wokovu kwa Edomu, adui na mkandamizaji wao.” Na hapa ndio kiini chake, “Edomu ni ‘aina’ na ishara ya neema ya Mungu, ushahidi wa kuhubiriwa kwa Injili ya wokovu kwa watu wote. Hivyo, kwa ushirikiano wa uaminifu, washiriki wa Kanisa la Mungu, wawe makasisi au watu wa

kawaida, ufalme utakuwa wa Bwana.”

Kwa hivyo hiyo ndiyo njia moja ambayo mistari ya 17 hadi 21 imeeleweka. Hii haizungumzii chochote kinachorejelea "taifa" la Israeli la kikabila au kitaifa, na ushindi wa kijiografia, au wa eneo, bali inazungumzia uhalisia wa kiroho wa kuenea kwa Injili katika muktadha wa mwanzo wa Kanisa, uliorekodiwa katika Kitabu cha Matendo.

2. Kutabiri Kurudi kwa Israeli Katika Milki Yake Pili , wengine wanapendekeza kwamba mistari hii ieleweke kama inayotabiri kurudi kwa Israeli katika milki yake, yaani, katika nchi yake, na hukumu ya Edomu kama taifa. Ikiwa ndivyo ilivyo, swali ni, je, imetimizwa, au bado haijatimizwa? Maoni yamegawanyika kuhusu hilo. Baadhi ya watoa maoni, JB Payne na Aadler, wanaelewa unabii huo kama umetimizwa, kwa sehemu kubwa, katika kipindi cha kati ya agano. Aalders mnamo 17b "Israeli itamiliki tena nchi ambayo alifukuzwa." Hiyo ndiyo msembo wa mwisho katika 17, "nyumba ya Yakobo itamiliki urithi wake." Mstari wa 18, “Nyumba ya Yakobo itakuwa moto, nyumba ya Yusufu itakuwa mwali wa moto, nyumba ya Esau itakuwa makapi,” uharibifu utaletwa juu ya Edomu na Israeli iliyorudi. Mstari wa 19, “makao ya maeneo hayo mbalimbali, watu kutoka Negebu wataimiliki milima ya Esau,” na kadhalika, ni kurudi kwa Israeli katika nchi hiyo, na kumiliki maeneo hayo. Mstari wa 20, kwa kweli ni marudio ya 17 b, Israeli ikimiliki urithi wake. 20 ni marudio na upanuzi unaoweza kusema, ukitoa maelezo zaidi, “jambo kuhusu Waisraeli kumiliki ardhi hadi Sarepta. Wahamishwa kutoka Yerusalemu wako Sefaradi, watamiliki miji ya Negebu,” kwa hivyo unapata maelezo zaidi katika mstari wa 20.

J. Barton Payne anafanana, anayesema mstari wa 17 umetimizwa katika kurudi kutoka uhamishoni Babeli, hapo ndipo nyumba ya Yakobo itakapomiliki urithi wake. Mstari wa 18, nyumba ya Yakobo, nyumba ya Yusufu, itarudi katika utimilifu kutoka uhamishoni. 18b hadi 21a, ambapo una maeneo hayo yote tofauti yanayokaliwa, ushindi huu ulitimizwa, kwa maoni ya Payne, katika karne ya pili KK, wakati Yuda na Benyamini kaskazini walikuwa kiini ambacho Wayahudi chini ya Makabayo walitoka na kuingia katika maeneo yaliyoonyeshwa na nabii. Waokozi, au wakombozi, wa mstari wa

21, ni wanadamu, si wa kimasihhi. Yuda na mpwa wake John Hyrcanus, ni wakombozi, watakaopanda Mlima Sayuni kutawala milima ya Esau. Lakini, Payne aliamini mengi ya haya yalitimizwa katika kipindi cha kati ya agano. Payne kisha anachora mstari kati ya 21A na 21B. Na katika 21B, anasema "ufalme utakuwa wa Yahweh" unatimizwa katika enzi ya baadaye ya Kimasihhi. Kwa hivyo, unahama kutoka kipindi hicho cha kati ya agano, wakati wa Wamakabayo katika 21A, hadi nyakati za mwisho za eskatolojia, katika 21B, "Ufalme utakuwa wa Bwana." Swali langu hapo ni kwa nini usichukue 21B kwa maana isiyo kamili? Yaani, katika kitendo cha waokozi au wakombozi ikiwa unawaelewa kuwa marejeleo ya Wamakabayo, kwa nini usielewe 21B "Ufalme utakuwa wa Bwana" kama ukuu wa Mungu unaoonyeshwa katika mafanikio ya Wamakabayo?

Kwa hivyo, Aalders na J. Barton Payne wote wanaona 17-21 kama kitu, angalau isipokuwa 21B, kama tayari kimetimizwa. Badala yake, kwa aina fulani ya maana ya kiroho kwamba maneno haya yana uelewa halisi wa kile kinachoelezwa. Sasa, jambo la kuvutia ni kwamba, Aalders ni mtabiri wa miaka elfu moja. Unaweza kutarajia Aalders kuelewa hili kama maelezo ya Kanisa, kwa maana ya kiroho, kama vile watabiri wengi wa miaka elfu moja wanavyofanya. Lakini hafanyi hivyo. Payne ni mtabiri wa miaka elfu moja kabla ya milenia. Unaweza kutarajia Payne achukue hivyo wakati huo.

Lakini angalia kile Aalders anachofanya wakati huu. Yeye ni mfuasi wa milenia, lakini anafikiri hili linatimizwa katika kipindi cha kati ya agano. Anasema, "Lazima tuzingatie suala la uainishaji." Na kisha tunaona katika uhusiano wa Edomu na Israeli, uhusiano wa ulimwengu na kanisa la Kristo. Kama vile hapa hukumu kali inavyotamkwa juu ya Edomu kwa uadui wake kwa Yakobo, vivyo hivyo ulimwengu utapitia hukumu ya Mungu kwa uadui wake kwa Kanisa. Na kama vile Israeli iliyorejeshwa itakavyoshinda juu ya Edomu, vivyo hivyo Kanisa litawashinda wote waliokuwa wakimpinga. Esau alikuwa kama Yakobo, mwana wa Isaka na mjukuu wa Ibrahimu. Lakini Waedomu walikuwa maadui wakali wa Israeli. Vivyo hivyo pia katika uchumi mpya kuna wale waliozaliwa katika familia ya Kanisa ambao baadaye wanakuwa maadui wake wakali zaidi. Lakini Mungu atasababisha Kanisa kuwashinda maadui kama hao." Sasa unaona, kile Aalders anachofanya hapo, anasema katika uhusiano huo kati ya Edomu na Israeli

unaweza kuona umuhimu wa kiishara unaoonyesha uhusiano kati ya Kanisa na ulimwengu. Inaonekana kwangu hilo ni halali, unazungumzia aina ile ile ya mgawanyiko au uhusiano. Hasemi kwamba 17 hadi 21 inazungumzia moja kwa moja kuhusu Kanisa, lakini anasema kwamba katika uhusiano kati ya Edomu na Israeli, kiishara, tunaweza kuona kitu kuhusu uhusiano kati ya Kanisa na ulimwengu. Sasa miongoni mwa wale wanaopendekeza kwamba tunapaswa kuona 17 hadi 21 kama kurudi kwa Israeli katika milki yake, Aalders na Payne wanaona hilo kama jambo ambalo tayari limetimizwa katika kipindi cha kati ya agano.

3. Upande Mwingine wa Unabii Bado Haujatimizwa - Mgawanyo wa Mwisho wa Ardhi

B., “Upande mwingine wa unabii bado haujatimizwa.” Mfano ni Gaebelein. Anasema 17B ni kurejeshwa kwa Israeli katika nchi, “nyumba ya Yakobo itamiliki urithi wake,” bado haujatimizwa. Kwa maneno mengine, haoni utimilifu huo katika kipindi cha kati ya agano. Ingawa, na hapa ndipo tafsiri yake haifanyi kazi vizuri sana, kisha katika mstari wa 18, ambapo inasema, “Nyumba ya Yakobo itakuwa moto, nyumba ya Yusufu itakuwa mwali wa moto, na nyumba ya Esau itakuwa makapi,” anasema 18 ilitimizwa na Yuda Makabayo na John Hyrcanus. Kwa hivyo, 18 tayari imetimizwa na kisha unapofika 19 na 20, hiyo pia bado haijatimizwa. Gaebelein anatoa maoni ya 19 na 20 ambapo una umiliki huo wa sehemu mbalimbali za nchi, anasema, “Mtu anaweza kuandika juu ya mistari hii miwili, kichwa hiki, kwa herufi kubwa. ‘Mgawanyo wa Mwisho wa Nchi.’”
Hitimisho kuhusu Obadia

17-21

Mistari hii ichukuliweje? Je, tukubaliane na wale wanaoona utimilifu wake hapo awali, au kama wengine wengi, je, tuache jaribio lolote la kuichukulia kama yenye maana ya kile wanachosema lakini tufanye maelezo ya kijiografia kuwa utabiri usioeleweka wa utawala wa Kanisa? Au, hatimaye, tuna hapa muhtasari mfupi wa suluhisho la mwisho la Mungu kwa tatizo la Palestina wakati wa milenia? Hakika, njia hii ya mwisho ndiyo bora zaidi. Kwa kusoma kwa njia hii, mistari hiyo inaendana na mwendo wa unabii wa Agano

la Kale kwa ujumla. Katika majadiliano ya maelezo, Gaebelin anaona kwamba tutafikia hitimisho kwa shida. "Unaweza kuwa na uhakika kwamba maelezo haya yote yanajulikana kwa Mungu, hajawasahau watu wake waliotawanyika, agano lake nao linadumu. Siku moja Masihi atakapoketi kiti cha enzi cha Daudi, mpango uliochanganyikiwa wa utabiri huu utafichuliwa." Kwa hivyo anatafuta utimilifu wa baadaye wa mistari ya 19 na 20. Jinsi gani hasa, hana uhakika sana, lakini bado haijaitimizwa. Kati ya 21, "Wakombozi watapanda juu ya Mlima Sayuni." Anasema, "Kwa maana ya kihistoria iliyopunguzwa ya unabii huu, Obadia anatarajia ukombozi wa kibinadamu kama Zerubabeli au Yuda Makabayo, lakini waokozi hawa, kwa vyovyote vile, ni kielelezo cha Mwokozi, ambaye bado hajaja katika siku za Obadia, na ambaye tunamsubiri kwa utukufu wa pili." Ruka chini kidogo, "Si muhimu kuuliza alimaanisha nini, lakini alichokiona ni Mwokozi wa ulimwengu, Mwokozi atakayehukumu, Mwokozi ambaye inasemwa na unabii wa kibiblia, 'Ufalme wa ulimwengu utakuwa ufalme wa Bwana, na wa Kristo wake.'"

Ufafanuzi wa kisayansi hauoni chochote cha aina hii katika maneno haya, lakini tunaweza kuthubutu kusema ni hivyo. Na tukirejelea dokezo hilo la mwisho katika Biblia ya Scofield. Kuna dokezo kwenye mstari wa 18, "Nyumba ya Yakobo itakuwa nyumba ya moto, nyumba ya Yusufu itakuwa mwali wa moto, nyumba ya Esau itakuwa mabua makavu," ikisema, "Edomu itafufuliwa katika siku za mwisho." Unakumbuka tulizungumzia hilo kwa istilahi za kitamaduni? Hii inasukuma istilahi za kitamaduni hadi kikomo chake na kusema, mataifa yaliyotajwa, mataifa hayo hayo yatahusika wakati wa utimilifu.

Kwa hivyo unapata masuala mengi ya tafsiri kuhusu kifungu kama hiki, kuna vifungu vingi kama hiki katika vitabu vya unabii, ni kama vile ungekutana navyo mahali popote, katika 17 hadi 21. Unafanya nini navyo? Je, kinazungumzia Kanisa kwa maana ya kiroho, je, kinazungumzia maana halisi zaidi, na kama ndivyo, je, tayari kimetimizwa, au bado hakijaitimizwa? Nina mwelekeo wa kutegemea maana hiyo halisi zaidi, lakini kwa jinsi Aalders na Payne wanavyofanya, na kusema ilitimizwa katika kipindi cha kati ya agano, hasa kwa shughuli za Makabayo.

Maoni ya Hitimisho kuhusu Obadia Nenda kwenye ukurasa wa mwisho wa hili, maoni machache tu ya kumalizia. Obadia ni kitabu cha ajabu cha unabii. Kinastahili kuzingatiwa zaidi kuliko kawaida. Paul Raabe anakamata umuhimu wake katika aya ya kwanza ya Anchor Bible Commentary yake kuhusu Obadia, nadhani aya hii inaunganisha yote pamoja. Anasema, "Kitabu cha Obadia ndicho kitabu kidogo zaidi katika Biblia ya Kiebrania, au Agano la Kale, chenye sura moja tu." Hapo, unaitaje Agano la Kale, Biblia ya Kiebrania, neno sahihi ni *Tanak*. "Biblia ya Kiebrania" kwa ujumla ni kitu kinachotumika katika duru za kitaaluma leo au duru za Kikristo, lakini kwa kawaida Wayahudi, wanaiita TaNaK, ambayo inatokana na Sheria (Torati), manabii (Nebii) na maandishi (Kethubim). "Kwa sura moja tu na mistari 21, inaweza kupuuzwa kwa urahisi na wasomaji wa Biblia." Je, mistari 21 ni ipi, ikilinganishwa na mistari 1364 ya Yereimia? "Hata hivyo, kujifunza kwa makini kuhusu Obadia kunastahili juhudi. Kwanza, udogo wake unathibitika kuwa na faida. Wasomaji wanaweza kukumbuka, na kukariri kitabu kizima bila shida sana. Hii inawawezesha kuona msitu mzima bila kupotea kati ya miti, jambo ambalo haliwezi kufanywa kwa urahisi na kitabu kikubwa. Zaidi ya hayo, Obadia anaingia katika utamaduni mkuu wa unabii wa Israeli, sifa ambayo haijatambuliwa kila wakati. Kitabu hiki kifupi kinaelezea kwa ufasaha mada nyingi kuu za unabii, kama vile hukumu ya Mungu dhidi ya maadui wa Israeli, katika kesi hii Edomu, Siku ya Yahweh, Siku ya Bwana." Tulizungumzia hilo kwa ufupi, "Lex talionis kama kiwango cha hukumu, kama ulivyofanya, ndivyo utakavyokutendea, mfano wa kikombe cha ghadhabu, theolojia ya Sayuni, 'juu ya Mlima Sayuni kutakuwa na ukombozi,' umiliki wa Israeli wa nchi, 'Israeli itamiliki urithi wake,' na ufalme wa Yahweh, 'ufalme utakuwa wa Bwana' mwishoni mwa kitabu. Huo ni mkusanyiko wa ajabu wa mada ambazo zimeendelezwa kwingine kwa undani zaidi lakini hutiririka kupitia vitabu vya unabii. Kwa hivyo, kitabu hiki kinatumika kama muhtasari mfupi wa ujumbe mwingi wa manabii. Pia kinaonyesha asili ya mazungumzo ya unabii. Ni mashairi na nathari, aina zake za usemi, kama vile hukumu, shutuma, onyo na ahadi, na mtindo wake wa balagha. Kinaonyesha hasa maneno ya unabii dhidi ya mataifa ya kigeni, kundi ambalo linachukua

sehemu kubwa ya manabii wa mwisho, una unabii mwingi katika Isaya, katika Yeremia, dhidi ya mataifa ya kipagani, dhidi ya Israeli isiyo ya haki. Kwa hivyo, kuzingatia kitabu kidogo cha Obadia kunapaswa kuwa uzoefu wenye thawabu kwa wanafunzi makini wa Biblia.” Kwa hivyo nadhani anafupisha vizuri hapa, umuhimu wa kitabu hiki ambacho, nadhani, kwa ujumla tunakipuuza na kukipuuza.

Katika Obadia, maoni yangu mwenyewe hapa, pia tunapewa mtazamo wa ajabu kuhusu wakati ujao katika muda mfupi wa mistari 21. Unabii muhimu, hukumu moja juu ya Edomu. Maangamizi mawili ya Yerusalemu, ambayo hayakutajwa kwa majina, lakini inaonekana kwangu kwamba ndivyo yanavyojitokeza katika 12 hadi 14, na onyo kwa wakati ujao. Kutawanyika kwa Israeli na Yuda kunaonyeshwa katika mstari wa 20, kurudi kwa Waisraeli kutoka uhamishoni na utawala ulioenea juu ya Edomu katika nyakati za Makabayo na mwishowe labda kuanzishwa kwa ufalme wa kimasihi wa Yahweh katika 21, ingawa nimeelekea kuchagua 21 kama sehemu tu ya sehemu hiyo ambayo inatimizwa katika kipindi cha kati ya Agano.

Yoeli

A. Mwandishi na Tarehe

Sasa tuendeleo kutoka Obadia hadi Yoeli. Yoeli, A. ni, "Mwandishi na tarehe," na B. ni, "Maudhui." Kwa hivyo, tutaangalia kidogo mwandishi na tarehe. Labda ni kitabu kigumu zaidi kati ya vitabu vyote vya unabii kufikia sasa kwa kiwango chochote cha uhakika lakini, kama utakavyoona kwenye kijitabu hiki, kinachukua jina lake kutoka kwa Yoeli, mwana wa Pethueli, ambaye unapata katika 1:1, "Neno la Bwana lilimjia Yoeli, mwana wa Pethueli." Lakini hatujui chochote kingine kuhusu historia ya kibinafsi ya Yoeli au Pethueli kutoka kwa kitabu chenyewe au kutoka mahali pengine popote katika Agano la Kale. Kwa hivyo, kuhusu tarehe hiyo, unaweza kupata hilo tu kwa dalili zisizo za moja kwa moja kutoka kwa kitabu na hitimisho kutoka kwa dalili hizo zisizo za moja kwa moja. Kwa sababu hiyo ni vigumu kufikia hitimisho ambalo kila mtu anaamini. Kuna misimamo miwili ya msingi. Kwanza, tarehe ya baada ya uhamisho, baada ya ujenzi upya wa kuta za Yerusalemu chini ya Nehemia, 430 KK au kitu kingine baadaye

sana. Au, tarehe ya kabla ya uhamisho wakati wa Mfalme Yoashi 835 KK Nimechagua tarehe hiyo ya kabla ya uhamisho lakini si kwa kiwango kikubwa cha imani kali. Hebu tuangalie masuala ni yapi.

1. Hoja za Tarehe ya Baada ya uhamisho Hoja za tarehe ya baada ya uhamisho, a., inasemekana kwamba mistari kama vile 3:2b, 3, 5, 6, na 17 ingeweza kuandikwa tu baada ya kuharibiwa kwa Yerusalemu mwaka wa 586, na kwa hivyo Yoeli alitabiri baada ya tukio hili. Sasa mistari hiyo, 3:2b inasema, “Waliwatawanya watu wangu miongoni mwa mataifa, na kugawanya nchi yangu.” Mstari wa 3, “Walipiga kura kwa ajili ya watu wangu, wakabadilisha wavulana kwa makahaba, wakawauza wasichana kwa divai.” Mstari wa 5, “Mlitwaa fedha yangu na dhahabu yangu, na kuchukua hazina zangu bora hadi mahekaluni mwenu.” Mstari wa 6, “Mliwauza watu wa Yuda na Yerusalemu kwa Wayunani, ili mpate kuwapeleka mbali na nchi yao,” na 17, “Ndipo mtakapojua, ya kuwa mimi, Bwana, Mungu wenu, nakaa Sayuni, mlima wangu mtakatifu; Yerusalemu utakuwa mtakatifu, wageni hawataingia tena humo.” Hoja ni kwamba kauli kama hizo zingeweza kuandikwa tu baada ya uhamisho wa Babeli wa 586 KK Lakini kuhusiana na hilo, kwa sababu sura mbili za kwanza zinadokeza kuwepo kwa hekalu na huduma ya hekalu, lazima iwe baadaye kuliko Hagai na Zekaria. Kwa maneno mengine, si tu baada ya 586, lakini pia baada ya kurudi kutoka uhamishoni na kuanzishwa tena kwa huduma ya hekalu.

Sidhani kama ni hakika sana kwamba sura ya 3 inaashiria matukio ya 586. Ikumbukwe kwamba hakuna kilichosemwa kuhusu uharibifu wa hekalu na jiji. Uwepo wa wageni Yerusalemu, uporaji wa fedha na dhahabu, kukamatwa kwa wafungwa kungeweza kutokea kuhusiana na matukio kadhaa kama hayo, kuanzia uvamizi wa Shishaki hadi ule wa Wafilisti na Waarabu, hadi ule wa siku za Yehoram. Lakini muhimu zaidi, na nadhani hili ndilo suala, inawezekana pia kuchukua marejeleo katika 3:2b, kama marejeleo ya kinabii kwa ugeni wa Israeli wa leo ambao ulianza na uharibifu wa Yerusalemu mwaka wa 70 BK. "Nitaingia katika hukumu dhidi yao, kuhusu urithi wangu, watu wangu Israeli, kwa maana wamewatawanya watu wangu," "wao" ni nani?

Hiyo ni "mataifa," inarudi kwenye 3:1, "Katika siku zile nilipoharibu mateka ya Yuda na Yerusalemu, nitawakusanya mataifa yote, niwalete chini katika bonde la Yehoshafati, na kuwahukumu kuhusu urithi wangu, watu wangu Israeli, kwa sababu waliwatawanya watu wangu miongoni mwa mataifa." Hilo linaweza kuwa la kinabii, wengi wanasisitiza. Lakini hiyo ni hoja moja, kauli hizo zingeweza kuandikwa tu baada ya 586.

2, Kuna Hoja Fulani Kutoka Kimya Kisha b., kuna hoja kadhaa kutoka kimya. Hoja kutoka kimya kwa ujumla hazishawishi sana. Lakini 1., unabii unahusu Yuda na Yerusalemu," hiyo ndiyo lugha inayotumika kwa mfano katika 3:20, ambapo inasema "Yuda itakaliwa milele, Yerusalemu, kwa vizazi vyote."

a. Hakuna Marejeleo Yaliyo Wazi katika Yoeli kuhusu Ufalme wa Kaskazini
Na inasemekana kwamba hakuna marejeleo ya wazi katika Yoeli kuhusu Ufalme wa Kaskazini. Inasemekana kwamba kama Ufalme wa Kaskazini ungekuwa bado upo, ungetarajia marejeleo fulani kwake. Hitimisho ni kwamba Ufalme wa Kaskazini ulikuwa tayari umeharibiwa. Ambapo neno "Israeli" linatumika, ambalo ni, linapaswa kueleweka kama marejeleo ya Ufalme wa Yuda, katika 2:27, 3:2, na 16, lakini kama EJ Young anavyosema katika *Utangulizi wake wa Agano la Kale*, "Katika unabii hakukuwa na tukio maalum la kutumia jina la Ufalme wa Kaskazini." Kwa maneno mengine, jina la Israeli lilikuwa la Kusini na pia Ufalme wa Kaskazini; hakuna tofauti kati yao kama unavyopata kwingineko wakati mwingine, Efraimu, na Yuda, Ufalme wa Kaskazini, hupati hilo katika Yoeli. Lakini unaweza kusema nini kuhusu hilo?

b. Hakuna Kutajwa kwa Mfalme

Hoja ya pili kutoka ukimya ni kwamba hakuna mtajo wa mfalme. Lakini kuna marejeleo kadhaa kwa wazee, 1:2, 1:14, na 2:16. Yoeli, 1:2 anasema, "Sikieni haya, enyi wazee." Katika 1:14, "Waiteni wazee na wote wakaao katika nchi," na 2:16, "Wakusanyeni watu, watakaseni kusanyiko, wakusanyeni wazee, wakusanyeni watoto." Sasa, inaonekana kwangu kwamba katika hoja hizi zote mbili, hakuna tofauti kati ya

Efraimu na Yuda, hakuna mtajo wa mfalme, ni hoja kutoka ukimya, na zinashiriki udhaifu wa hoja zote hizo. Unabii wa kabla ya uhamisho wa Nahumu na Habakuki pia haumtaji mfalme. Marejeleo kwa wazee, unayapata katika vipindi vyote vya historia ya Israeli. Zaidi ya hayo, haijulikani wazi kama marejeleo haya ni marejeleo ya ofisi, au kwa wazee tu. Inaonekana kwangu ukiangalia 2:16, labda ni wazee tu, kwa sababu inasema, “Kusanyeni watu, watakaseni kusanyiko, wakusanyeni wazee,” na angalia kinachofuata, “wakusanyeni watoto. Wale wanaonyonyesha, bwana arusi na aondoke chumbani mwake, makuhani na wahudumu.” Ni kategoria tofauti za watu, si lazima iwe ofisi. Kwa hivyo, sina uhakika kama unaweza kusema kwamba kutotajwa kwa mfalme na marejeleo ya wazee wawili kunamaanisha lazima uweke hili katika wakati ambapo hapakuwa na mfalme.

C. Hakuna Tofauti Kati ya Efraimu na Yuda – Sehemu Zinazoitwa za Kiapokaliptiki

Hoja ya tatu, baada ya marejeleo hayo katika sura ya 3 ambayo yalidhaniwa kuwa 586 yalikuwa tayari yametokea, hakuna tofauti kati ya Efraimu na Yuda, na hakuna marejeleo ya mfalme ni c., uwepo wa sehemu zinazoitwa za kiapokaliptiki. Hii inaonyeshwa na baadhi, ingawa, kwa kawaida, si na wainjilisti, lakini katika maoni ya kawaida utapata hili likisisitizwa sana, kama ushahidi wa tarehe ya mwisho. Sasa ni zipi baadhi ya sifa za kiapokaliptiki? Neno "ufunuo" linamaanisha ufunuo au ufunuo. Hili linatumika katika Ufunuo 1:1, "Ufunuo wa Yohana." Lilikopwa na kutumika kwa aina ya fasihi ya Kiyahudi ambayo ilitawi kuanzia yapata mwaka 200 KK hadi 100 BK. Kuna aina ya fasihi ya ufunuo—kwa msingi wa uainishaji wa aina, kitabu chochote chenye aina hii ya fasihi kinachukuliwa na baadhi ya wasomi kama lazima kimechelewa na hiyo ingejumuisha kwa mfano, Isaya 24-27, "ufunuo wa Isaya," ambayo ni sehemu ya Isaya ambayo ina kufanana na kile kinachojulikana kama fasihi ya ufunuo. Ikiwa fasihi zote za ufunuo zimechelewa, basi Isaya 24-27 imechelewa na sio kutoka kwa Isaya, na Yoeli amechelewa.

Hata hivyo, sidhani kama ni rahisi hivyo. Nadhani tofauti inapaswa kufanywa kati ya kile unachoweza kukiita fasihi ya kibiblia na fasihi ya baadaye isiyo ya kibiblia ya

apokalipsi. Kuna kategoria ya fasihi ya apokalipsi isiyo ya kibiblia ambayo ilitawia katika kipindi hicho cha mwisho kuanzia yapata mwaka 200 KK hadi 100 BK. Kifungu kinachofuata ni aya kutoka kwa *Utangulizi wa Agano la Kale wa RK Harrison*, inayoelezea sifa za fasihi ya baadaye isiyo ya kibiblia ya apokalipsi. Angalia anachosema hapo, “Maelezo ya maono ya Danieli yameelezewa mara kwa mara kwa maneno ya ‘ufunuo,’ ambao unaeleweka kwa wengi kuwa ulitokana na Uzoroasta, dini ya Uajemi wa kale, na kujumuisha imani ya pande mbili, ya ulimwengu, na ya mwisho wa dunia katika nguvu mbili zinazopingana za ulimwengu, Mungu na yule mwovu, na katika enzi mbili tofauti, ile ya sasa, ambayo inachukuliwa kuwa chini ya nguvu ya yule mwovu, na enzi ya milele ijayo ambapo Mungu atapindua nguvu ya uovu na kutawala juu pamoja na wateule wake chini ya hali ya haki ya milele. Ingawa mbinu hii ina vipengele vinavyofanana na mawazo ya waandishi fulani wa Agano la Kale, ni muhimu kwa tofauti kutolewa kati ya ufunuo wa kibiblia na usio wa kibiblia,” ambayo nadhani ndiyo suala hapa, na tunataka “kuepuka kusoma katika Maandiko ya kisheria mawazo ambayo yalitokea katika fasihi ya Kiyahudi ya apokrifa na bandia ya kipindi kilichofuata au ambayo ilikuwa kigeni kwa wazo la Uyahudi kabisa. Katika uhusiano huu inapaswa kuzingatiwa kwamba manabii wa Israeli waliweka ukombozi wa mwisho wa wateule katika ulimwengu huu. Ingawa utaratibu mpya utanzishwa na ule unaokuja. ya ufalme wa Mungu ingekuwa endelevu na mfuatano wa ulimwengu wa sasa, ingekuwa tofauti kwa kuwa mateso, vurugu na uovu, vingekuwa havipo kwenye tukio.

Hotuba Kuhusu Fasihi ya Apocalyptic na Sifa Zake Kuna kiasi kikubwa cha fasihi kuhusu fasihi ya apocalyptic. Ukiangalia katika bibliografia yako chini ya kichwa hiki, kuna marejeleo kadhaa ikiwa unataka kuangalia zaidi katika hilo. Kuna juzuu moja iliyotajwa hapo na Leon Morris kuhusu fasihi ya apocalyptic. Katika aya ya pili ya Morris kwenye kijikaratasi, anaonyesha kwamba fasihi ya apocalyptic inadaiwa kuwa ya ufunuo. Kwa maneno mengine, inadai kutoa ufunuo. Ni ya bandia, yaani, hatujui waandishi halisi ni akina nani, lakini wanakuja chini ya majina ya kudhaniwa kama vile Enoko, Agano la Musa, 2 Esdras, Apocalypse ya Ibrahimu, maandishi ya aina hiyo. Kwa

hivyo inadaiwa kuwa ya ufunuo, ya bandia, na ina ishara nyingi.

Pia anabainisha kuwa ina sifa ya dhana hizi nne kuu: uwili, tamaa mbaya, uamuzi, na kutojali kimaadili. Sasa Morris anamaanisha nini kwa uwili, tamaa mbaya, uamuzi, na kutojali kimaadili?

Uwili: Fasihi ya mwisho ya apokalipsi isiyo ya Biblia inaelezea uwili wa kieskatolojia unaohusisha tofauti kubwa kati ya wakati uliopo na wakati ujao. Wakati uliopo na wakati ujao zilionekana kama zisizohusiana kabisa. Kwa nini? Tatizo ni kwamba, Israeli imepokea na kushika sheria ya Mungu. Kwa nini basi, wanateseka? Haiwezi kuwa ni kazi ya Mungu, jibu pekee ni kwamba njia za Mungu hazichunguziki. Hatimaye atarekebisha hali hiyo, lakini kitendo cha mwisho cha ukombozi hakina uhusiano wowote na wakati uliopo. Wakati uliopo uko chini ya nguvu ya yule mwovu. Kwa hivyo, kuna tofauti hiyo kati ya wakati uliopo, ambao uko chini ya nguvu ya yule mwovu, na wakati ujao.

Tamaa: Fasihi ya mwisho wa dunia ilikuwa na tamaa kuhusu mambo. Mungu alikuwa ameacha enzi hii kwa mateso na uovu. Ndiyo maelezo pekee yanayowezekana kwa hali ya sasa ya Wayahudi.

Uamuzi: Hakuna msisitizo mkubwa kwa Mungu mkuu anayetenda katika historia kutekeleza makusudi yake; badala yake, Mungu mwenyewe anasubiri kupita kwa nyakati alizoamuru.

Utulivu wa Maadili: Kama waandishi wa matukio ya mwisho wa dunia walivyoona, tatizo katika siku zao halikuwa hitaji la toba ya kitaifa. Ushauri wa kimaadili unakosekana, kwa sababu kuna upotevu wa hisia ya dhambi. Tatizo la wafuasi wa Kristo ni kwamba Israeli hushika sheria, na kwa hivyo ni waadilifu, na bado wanaruhusiwa kuteseka. Kwa upande mwingine, manabii huwasihi Israeli kila mara kwa toba, kumgeukia Mungu. Kwa hivyo, kuna tofauti kubwa kati ya fasihi ya kinabii ya siku za mwisho wa dunia na fasihi hii ya mwisho wa dunia. Fasihi hii ya mwisho wa dunia inahusisha mawazo haya ya uwili, tamaa mbaya, uamuzi, na utulivu wa kimaadili.

Kwa kuzingatia hilo, inaonekana kwangu, hakuna msingi wa kuainisha Yoeli

kama fasihi ya apokalipsi ya aina hiyo ambayo ingehalalisha kutumia aina hii ya fasihi kama msingi wa tarehe ya mwisho. Kwa maneno mengine, hoja hii inaonekana kwangu kuwa batili. Yote ambayo yanaweza kusemwa ni kwamba kipengele cha eskatolojia kinaonekana katika kitabu cha Yoeli. Hiyo ni kweli, na kuna taswira fulani katika kitabu cha Yoeli, haswa taswira ya nzige katika sura ya 2. Lakini hiyo yenyewe sio sababu ya kuiita tarehe ya kuchelewa, haswa kwa wale wanaokubali uhalisi wa apokalipsi ndogo ya Isaya katika Isaya 24-27, kwamba iliandikwa katika karne ya 8^{KK} Kwa hivyo, hizo ni hoja za tarehe ya mwisho, hoja hiyo ya mwisho kuhusu tabia ya apokalipsi ya kitabu hicho inatoka zaidi kwa wasomi wasio wa kiinjili kuliko kutoka kwa wainjilisti. Kwa hivyo basi umeachwa na marejeleo hayo katika sura ya 3, ukosefu wa marejeleo kwa mfalme, na ukosefu wa tofauti kati ya Efraimu na Yuda. Kwa hivyo hizo sio hoja zenye nguvu.

C. Tarehe ya Kabla ya uhamisho ya Yoeli a. Mataifa Yaliyotajwa Yanafaa Nyakati za Kabla ya Uhamishoni Hebu tuangalie haraka tarehe ya kabla ya uhamisho. Wale wanaochagua tarehe ya kabla ya uhamisho kwa kawaida huweka kitabu hicho katika wakati wa Yoashi karibu mwaka 835 KK Barua a., mataifa yaliyotajwa katika sura ya 3 kama maadui yanafaa zaidi wakati wa kabla ya uhamisho kuliko nyakati za baada ya uhamisho. Ashuru na Babeli hazijatajwa. Wale wanaotajwa ni Wafoinike, Wafilisti, Wamisri na Waedomu. Wafilisti katika mstari wa 4, na Wamisri katika mstari wa 19 na Waedomu katika mstari wa 19. Kwa maneno mengine, mataifa adui yaliyotajwa katika sura ya 3 ni maadui wa mapema wa Yuda kabla ya uhamisho.

b. Kutokuwepo kwa Mfalme na Umaarufu wa Makuhani Pointi b ., kutokuwepo kwa mfalme na umaarufu wa makuhani. Marejeleo machache kwa makuhani yanaweza kuonyesha wakati ambapo Yoashi akiwa mvulana mdogo, alitawala chini ya utawala wa kuhani mkuu. Kumbuka, alichukua kiti cha enzi akiwa mtoto mchanga, na kuhani mkuu alikuwa kweli mamlaka ya kutawala. Ingawa, tena, hiyo ni hitimisho, hakuna uhusiano wa moja kwa moja kutoka kwa kauli yoyote katika kitabu cha Yoeli hadi wakati huo.

c. Nafasi ya Kitabu katika Mpangilio wa Manabii Wadogo Pointi c ., nafasi ya kitabu na mpangilio wa manabii wadogo. Ingawa hii si hoja ya kuamua, kumbuka tulizungumzia kuhusu mpangilio huo hapo awali. Kilicho wazi, ni Hagai, Zakaria, na Malaki, watatu wa mwisho, ni wa baada ya uhamisho. Ikiwa hii ni baada ya uhamisho kwa nini isijumuishwe na Hagai na Zekaria? Lakini tena, kwa nini mpangilio uko hivi? Ni wale watatu wa mwisho pekee wanaoonekana kuwa na kanuni ya mpangilio wa matukio.

Hoja kutoka vifungu sambamba vya manabii wengine hutumika kwa ajili ya tarehe. Wale wanaojaribu kutumia hili hupata ulinganifu katika Amosi na baadhi ya manabii wengine na kisha wanasema kwamba Yoeli ni mkuu, wengine ni wa pili, lakini nadhani ni vigumu sana kutumia hoja hiyo. Kama Driver asemavyo, “Hakuna kitu kigumu zaidi (isipokuwa chini ya hali nzuri hasa) kuliko kulinganisha tu vifungu sambamba ili kubaini ni upande gani kipaumbele kiko.” Kwa hivyo, sidhani kama hiyo ni hoja yenye nguvu.

Hitimisho: Hakuna Msingi Maalum wa Kuweka Tarehe ya Yoeli Hiyo inatufikisha kwenye hitimisho; hakuna msingi wa kuamua tarehe ya Yoeli. Sioni sababu yoyote ya haraka ya kuweka kitabu hiki katika nyakati za mwisho za baada ya uhamisho. Inaonekana inafaa katika nyakati za kabla ya uhamisho; Ninapendekeza hivyo, lakini hakika haiwezi kuthibitishwa. Kwa hivyo nadhani tunaiacha kama swali wazi. Lakini nina mwelekeo wa kupendekeza wakati wa awali, wakati wa utawala wa Yoashi karibu 835 KK badala ya baadaye wakati wa kipindi cha baada ya uhamisho.

Hilo linatuleta kwenye B., "Maudhui ya kitabu" na tutaanza na hilo wakati mwingine.

Imenakiliwa na Caroline Meditz
 Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt
 Hariri ya mwisho na Katie Ells
 Imesimuliwa tena na Ted Hildebrandt